

TIDEN, STEDET, IDÉEN: ELEVENES ARK 1

MÅL MED OPGAVEN:

Du skal i denne opgave visualisere tider, steder og idéer.

HVAD OPNÅR ELEVERNE:

- Du får viden om, at idéen med at blive bonde startede i Mellemøsten for 10.000 år siden.
- Du får en forståelse af, at teknologi udvikles i takt med, at landbruget udvikles og byer dannes.
- Du får viden om, hvor landene ligger i forhold til hinanden.
- Du får en forståelse af, hvordan idéer bevæger sig gennem tid og sted.
- Du får viden om klimaets betydning for, hvornår og hvordan idéer spredes.

Forløbet kan laves i samarbejde mellem fagene Historie, Natur & Teknik og Geografi.

OPGAVE 1

Du skal lave en kombineret tids- bevægelseslinje.

Du skal anvende tidsintervaller på 1000 år og et kort, der dækker Europa og Mellemøsten.

Se [animationen](#), der er lagt ud som ressource på siden.

Du kan anvende [kortet](#), der er lagt ud på portentilsarup.dk eller oprette et på Google Map.(se næste side)

TID	STED	IDÉ
11.000 ÅR SIDEN	DEN FRUGTBARE HALVMÅNE	HUSDYR, DYRKNING AF JORDEN
9.000 ÅR SIDEN	DEN FRUGTBARE HALVMÅNE	KERAMIK
8.000 ÅR SIDEN	DEN FRUGTBARE HALVMÅNE	KUNSTVANDING
6.000 ÅR SIDEN	DEN FRUGTBARE HALVMÅNE	HJUL OG SKRIFTSPROG

TIDEN, STEDET, IDÉEN: ELEVENES ARK 2

Indsæt relevante billeder på dit kort.

Brug evt. billeder fra sitet portentilsarup.dk, da.wikipedia.org eller søg på creativecommons.dk efter billeder, du må bruge.

Du kan oprette et kort på følgende måde:

1. Gå til maps.google.com
2. Log ind på Google
3. Vælg mine steder
4. Vælg opret kort
5. Skriv titel, fx Den frugtbare halvmåne, vælg Gem
6. Sæt stedmarkeringer i Iran, Irak, Tyrkiet.
7. Du kan nu se den frugtbare halvmåne. Marker Danmark.

Se vejledning på [youtube](https://www.youtube.com)

OPGAVE 2: HVORDAN SPREDES NY VIDEN OG NYE IDÉER?

En ny idé kunne ændre livet i fortiden – ligesom idéer gør i dag.

Nogle ting og tanker kunne bruges med det samme. Andre skulle der tænkes over. Andre igen skulle laves lidt om – så de bedre kunne forstås. Og nogen kunne slet ikke bruges.

En af de idéer, som har forandret Danmark mest, er idéen om at dyrke jorden og tæmme dyrene.

Det begyndte for 11.000 år siden i den frugtbare halvmåne.

Et særligt frugtbart sted som lå, hvor Irak, Iran og Tyrkiet ligger i dag. Her fandt nogen på at styre naturen. De begyndte at fange dyrene, så de altid havde mælk, kød og skind. De såede de frø, som de havde samlet, så de fik korn, som de kunne høste. I løbet af de næste 2000 år kom der byer, og nogle mennesker blev så vigtige, at de fik særlige begravelser i store høje.

Ideen om at styre naturen var begyndt at brede sig ud over Europa.

Idéen spredte sig langsomt. Der gik endnu 1000 år, så var ideen næsten nået op til Danmark.

Men her gik det igen i stå. I Danmark var de ikke parate til at blive bønder. De skulle lige samle og jage 1000 år mere. Først for 6000 år siden begyndte de at holde dyr og dyrke jorden i Danmark. De blev bønder 4000 år efter ideen om landbruget var opstået.

TIDEN, STEDET, IDÉEN: ELEVENES ARK 3

- Hvordan tror du, at ideer blev spredt i oldtiden?
- Hvordan spredes idéer i dag?

OPGAVE 3:

Kender du landene mellem den frugtbare halvmåne og Danmark?
(Prøv evt. det lille spil **Toporopa**: <http://www.toporopa.eu/dk/>)